

בבא בתרא צח-ב

עניין: הכל שקלתי בכף מאזנים

ריטב"א

כתב בספר בן סירא. פי' ואעפ"י שקראוהו
בסנהדרין³⁰ ספרים החצונים, שמעין מהכא
שלא אסרו שם אלא לעשות ממנו קבע אבל
ראוי להגות בו בעתות ללמוד ממנו חכמה
ומוסר, משא"כ בספרי מינין ממשי³¹.

מהרש"א ח"א

בן יהוידע

שם. ולא מלאתי קל מסובין, וקל מסובין חתן הדור בבית
חמיו. הקשה מהרש"א ז"ל מה ענין זה לזה, ולמה
נקיט סובין ולא נזלה ע"ש. וג"ל בס"ד, דסובין קודם טחינה
היו מנוף החיטים וכבוד אחד להם, אך אחר טחינה נפרדו
מן החיטים ונעשו סובין, שאז כבודם קל מאד מאד, כי
מורקים ונבדלים ע"י נפה, ולזה ידמה בעל שהוא כאשתי,
שהם נחשבים כנוף אחד, אשר קודם נשואין זאת אשתי שהיא
כנופה, הייתה דבוקה באביה ואמה, וכבודה נחשב כמו כבודם,
ואחר נשואין דאז דבקים איש ואשתי נפרדה אשתי שהיא
כנופה מן אביה ואמה, ואז כבודה קל מאד, וממילא גם
כבודו קל, ונמצא זה הוא כמו הסובין אשר קודם טחינה היה
כבודם כמו הכבוד של החיטים שהיו עמהם, ואחר הטחינה
קל כבודם, שהם מוכנים לזריקה שיבדלו ע"י נפה ויזרקו
אוחס, ולהכי לא נקיט נזלה, כי הנזלה מתחילתה היא נבדלת
מנוף העוף וניכרת בפ"ע, וקל מסובין אורח מכנים אורח,
כי הקלות שיש לבעל שהוא החתן עליו אינו דומה לקלות
הבת שהיא אשתי, כי הבת בבית אביה אחד נישואין היא
כבודה כאורח, אבל בעלה הוא אורח הנכנס מחמת אורח,
ועל כן כבודו קל מכבוד אשתי, ועכ"ז משיב דבר בטרם ישמע,
הוא כבודו קל יותר מזה הבעל שהוא כסוג אורח הנכנס
מחמת אורח :

גמ' הכל שקלתי בכף מאזנים ופ"א מצאתי בו'. הקושיות מה ענין זה לזה ולמה לא
נקט נזלה ופרש"ס דחוק גם בקרא גופיה יש לדקדק דמשמע משיב דבר באמת ולשון כפול אולת
וכלימה הוא לריך ביאור והנראה ע"פ מ"ש ר"פ זה ממרי רשוותך פארי אפרע דאיכא דמפרש
דאפי' באית ליה זוזי משלם סובין וע"ז קאמר דאין לך קל ומורה היתר ממשלם סובין שכן משלומי
מדינה וה"ז משלם רעה תחת טובה שעשה לו ג"ח להלוות לו מעות בשעת זכור ואמר דקל ממנו
חתן הדור בבית חמיו שהוא גוזל ממון חמיו ומורה לו היתר לעצמו כענין שנאמר ויברכני ה'
בגלגל והוא בעיניו לדיק כיעקב שנחבך בית לזן בעצורו ואמר קל מחתן אורח מכנים אורח כי
האורח חמיו בבית בעל בית ונחבך הבעה"ז והוא חולה הברכות בעצמו כענין שאמרו ברות
האיש אשר עשיית עמו עמי אין כתיב כאן דיותר האורח עושה עם בעה"ז ממה שעושה הבעה"ז
עם האורח והנה זה האורח מוסיף להכניס עוד אורחים ה"ז קל מחתן כי זה חולה שגם האחרים
יביאו ברכה לבעה"ז אבל הכתוב אומר בזה מצד רעהו בקול גדול קללה תחשב לו כדאמרין
בערכין שהוא מוסיף לו אורחים שאפשר שיש בהם שאינן מהוגנין ואמר קל מאורח משיב דבר
כו' ר"ל כי מי שהוא משיב באמת דבר פ"א בטרם ישמע ענין השאלה והוא משיבו ומכוון אל
האמת בלא מחסורין כסומא בארובה הנה זה האיש מתבדל בעצמו בלבו כי הוא מהיר בחכמה
להשיב לשואל ומשיב גם לאחרים אח"כ בטרם ישמע שאליו וע"ז אמר דאין זה נחשב לו לחכמה
שכוון פ"א אל האמת שלא במתכוין אבל נחשב לו לאולת שהשיב בטרם שמע ועל שאלות האחרות
שנבדל ע"ז להשיב לכל שואל יגיע לו מזה כלימה שלא ידע עוד להשיב לשואל ולכוון עוד אל
האמת כמו שנעשה לו פ"א במקרה ולא בכוונה רק כסומא בארובה וק"ל:

תורת חיים

דבר שקלתי בכף מאזנים ולא מלאתי קל מסובין חמיו מה ענין סובין
לחתן הדור בבית חמיו וכן הנך כולו מה ענין זה אל זה ונראה
דהכי קאמר הכל שקלתי בכף מאזנים ולא מלאתי דבר שהסביר נותנת
שהוא טוב והוא אדרבא גרוע מאוד כמו סובין דמסתבר שהסובין טובים
לאחלה כיון שכן בלין מקמת הטוב והיפה ובאמת גרועין הן בחכמית
כדאמרין בריש פירקין ממרי רשוותך פארי אישרע וקל מסובין חתן הדור
בבית חמיו דכיון שחמיו נחבך אליו ונתן לו בחו ונדוניא מסתבר לומר
שידוע אללו נתינת להיות קרוב לו חמיו ובאמת דבר גרוע הוא מאוד משום
חשד ומשום לא ניחא ליה לחמיו שידור אללו, וקל מחתן אורח מכנים
אורח דמסתבר לומר כיון דבעל בית זה חביב עליו אורחים שהרי הזמינו
והכניסו לביטוי יפה עשה מה שהכניס אורח אחר עמו ובאמת דבר גרוע
הוא מאוד דכיון שלא הזמין לאחר הוא מקפיד על זה האורח שהכניסו
וקל מאורח משיב דבר בטרם ישמע דמסתב' לומר כי טוב הוא כיון שהשואל
חסן שישב לו נמצא כי יפה עשה מה שהשיב לו מיד טרם שנמר את דבריו
ובאמת דבר גרוע הוא מאוד דכל אדם מקפיד על זה הכנה דקבצר שמה
לא הניח את השאלה :